

Életutak - Miként falunk legidősebb lakói megélték

Szerencsés és bizonyosan jó falu az olyan, ahova mindig új családok költöznek, s ugyanakkor az idősek is jól érzik magukat. Az Életutak című rovatban ez alkalommal a falu korban következő polgárát, a 94 éves Horváth Lászlónét, szül. Inczédi Margit nénit köszöntöm, s kérdezem az életéről, jó és rossz pillanatokról, mindenről, amit szívesen elmesél. Feke-tébe öltözött csinos, idős néni vár. Négy gyermekről, hét unokáról és öt dédunokáról mesél. Az egykori dajka nagyon kevés fiatalot ismer ma a faluban, de fontos számára, hogy sokan költöznek ide, az ő utcájukba is. „Szép hely, tiszta; nyugodt ez a környék” - hallom a dicséretet.

Kedves Margit néni! Köszönöm a lehetőséget, és elsőként a gyerekkoráról kérdezném. Miként emlékszik vissza?

Heten voltunk testvérek, munkás paraszt szülők első gyerekeként láttam meg a napvilágot. Rendesek, nagyon rendesek, takarékosak, jó dolgozók volt az anyám és az apám is. Amint kicsit nagyobb lettem, már a testvéreimre vigyáztam, ettettem, itattam őket, pelenkát mostam. Iskolába mindig elmehettem, de az ismétlőt nehezen jártam ki, mert a gyerekekre kellett vigyáznom, amíg a szüleink dolgoztak.

Szigorúak voltak a szülei?

Egyszer kaptam csak ki, mert a tejpénzen (a csárdába hordtunk tejet) cukrot vettem és elosztottam a testvéreim között. Ők mesélték el ezt a történetet.

Hogy ismerkedett meg a férjével és lett családjuk?

Laci egy kövesdi, utcabeli fiú volt. Sokat udvarolt nekem, énekelt az ablakunk alatt. 20 évesen mentem férjhez hozzá, és születt meg 1943-ban az első lányunk. A férjem nagyon szeretett volna egy fiúgyereket is, s végül négyen lettek: két fiú és két lány. A két kicsiről a faluban sokáig nem is tudtak. *(Teszi hozzá mosolyogva Margit néni.)* Büszke vagyok, mert nagyon jó testvérek a mai napig, és remélem, így is marad. Nem lehet rájuk panaszom.

Érintette a háború a családjukat?

A katonák átvonulása alatt a szemétdomb mögött bújtunk el, de emlékszem az oroszok gonoszságára, akik a konyhánkon szúrtak le egy embert. Gorombák voltak, sokat zaklattak minket. Férjem a háborúban volt, én - akkor még csak egy gyerekkel - a szüleimhez menekültem. A férjem a debreceni kórházból írta meg, hogy megsebesült, és elveszítette az egyik lábát. Ő akkor is bízott és biztatott, hogy „amíg hiszünk Istenben, addig lesz valahogy.” Debrecen után 2 hétig volt a rozsnyói kórházban. Elmentem utána, nappal fürdettem, ettettem, itattam; éjjel egy családnál aludtam, majd miután hazahoztuk, egy évig ápoltam. Gyógyszert, kötszert a katonáktól vettem, sonkáért. Sok mindenen mentünk keresztül.

Dolgozott még utána Laci bácsi?

Mintha csoda történt volna, egyik pillanatról a másikra, búcsú előtti napon begyógyult a seb. Sokat dolgozott egy lábbal. Mankóval élte le az életét. A gyerekekkel ő maradt itthon: finomakat főzött, mosott és felmosott, fát vágott. Mankóval járt először a nyulászóra, majd az Agg-hegybe kapálni, szőlőt kötni; kitanulta a cipész mesterséget. Hajthatatlan maradt. 1978-ban veszítettem el. *(Margit néni egy fényképet mutat, mely Laci bácsit ábrázolja egy cséplőgép mellett, hiszen fél lábbal és mankóval ugyan, de cséplőgépellenőrként is dolgozott.)*

Margit néni hol dolgozott?

18-19 évesen egy nyugdíjas tanárnőnél és az anyjánál szolgáltam, egészen addig, amíg férjhez nem mentem. Később a csörgetőbe és kapálni is jártam. Én dolgoztam, mint családfenntartó. Mentem mindig a TSZ-be, mihelyt virradt, hatra vagy hétre. Jártam az erdőre is csemetét ültetni. Ha nem kint, akkor a magtárban dolgoztunk, forgattunk és mertünk. Disznót, nyulat, tyúkokat magunknak és eladásra is tenyésztettünk, tehenet tartottunk. A tejet leadtuk, a túrót, tejfölt piacra vittük. A szilvát kosárban a gyerekekkel hordtam vonattal a soproni piacra. *(Büszkeséget hallok a hangjában.)* Mikor az óvoda megépült, 1960-ban az első között kerültem oda dajkaként. Sok feladatom volt: takarítottam, a cserépkályhákat fűtöttem, betegség esetén a szakácsnőt helyettesítettem. Csináltam, amit kellett, egy zokszó nélkül. Senkivel nem volt gondom. Amikor az óvónőnek dolga volt, mesét olvastam a gyerekeknek, játszottam velük. Együtt vittük őket sétálni. Sokszor csip-csip-csókáztunk. Mindig volt 2-3 csoport, csoportonként 25-30 gyerek. 8-tól délután 4-ig volt nyitva az ovi. Otthon délután ilyenkor az unokáimra vigyáztam, mert ekkor már a gyerekeim kapáltak. Innen mentem 1980-ban nyugdíjba, 20 év után.

Nem vált türelmetlenné a sok gyerekekkel ezalatt a hosszú idő alatt?

Nem fáradtam el, mert a gyerekeket igen szerettem. Ha előtte nap megkértek, hogy előbb hozná a gyereket, mivel én hatra mentem, elvállaltam. Bár a saját unokáim másik csoporthoz tartoztak, mindig az én csoportom ajtajánál kukucskáltak.

Dajkaként